

การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา Creating products from local materials in the Songkhla Lake Basin

ทัชพล ปัทธจริยา

TOUCHAPON PATTARACHARIYA

หลักสูตรการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Design course Faculty of Fine and Applied Arts Songkhla Rajabhat University

(Received : Jul 26,2022 Revised : Sep 5,2022 Accepted : Sep 15,2022)

บทคัดย่อ

การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเป็นตัวเลือกให้ชุมชนได้ผลิตเพื่อสร้างรายได้ โดยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน พื้นที่ทำงานวิจัยคือจังหวัดสงขลา กลุ่มโหนดศิลป์ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้คือผลิตภัณฑ์ที่มีการสร้างสรรค์งานผลงานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตภูมิปัญญาในท้องถิ่น ที่มีเรื่องราวน่าสนใจ และสามารถต่อยอดในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน โดยผลการประเมินของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์นี้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 แต่เมื่อดูรายละเอียดพบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 รองลงมา มีความเหมาะสมในการเลือกใช้วัสดุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์โคมไฟอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ตามลำดับ ซึ่งสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถทำตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา, ภูมิปัญญาในท้องถิ่น, ไม้ตาล

ABSTRACT

The creation of products from local materials in the Songkhla Lake Basin is a product design event that promotes the making of new products as an option for the community to produce to generate income. by creating products from local materials in the Songkhla Lake basin It is a product design inspired by lifestyle. local wisdom using locally sourced materials to create new products Increase income for the community The research area is the area of Songkhla Province. Node Art Group, Sathing Phra District, Songkhla Province, which is the area of the Songkhla Lake Basin In the design of the product this time, the result is a product with a creative lifestyle. local wisdom with interesting stories and can continue to create new products to generate income for the community as an alternative to farming to increase the community's income by the evaluation results of consumers who use this produc Overall, it was at a high level with a mean of 3.64 standard deviation of 0.69. But when looking at the details, it was found that lamp product model At a high level, with an average of 3.87 standard deviations 0.51, followed by a high level of suitability in material selection with an average of 3.75 standard deviations of 0.70. The beauty of the product is at a high level with an average of 3.73 parts. Standard Deviation 0.52 The usability of the lamp products is at a high level, with an average of 3.60 standard deviations of 0.83, respectively. It can be

concluded that the products from local materials in the Songkhla Lake Basin can fulfill the objectives of the research.

Keywords : Creation of products from local materials in the Songkhla Lake Basin, local wisdom, Tan wood

บทนำ

การออกแบบ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นโดยไม่ลอกเลียนของเดิมหรือความคิดเดิมที่มีมาก่อน เพื่อสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย หรือความต้องการด้านอื่นๆ (วัฒนธรรม จุฑาวิภาต.2527 :10)

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจึงเป็นอีกสถานที่หนึ่งของประเทศไทยที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย สามารถเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้ง จากภายในและต่างประเทศ ถ้าได้รับการส่งเสริมและบริหารจัดการได้ถูกทาง เนื่องจากมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิต “โหนด นา เล” ที่เป็นการใช้ทรัพยากรและดำรงชีวิตร่วมธรรมชาติของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จึงมีผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นจากวัสดุในท้องถิ่น ผสานกับภูมิปัญญาเกิดเป็นเครื่องใช้ไม้สอยประเภทต่างๆ

จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์การแสดงพื้นบ้านในชุมชนบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สามารถนำมาออกแบบ สร้างสรรค์เป็นงานผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อเสริมสร้าง ต่อยอดภูมิปัญญาของชุมชน ให้คงอยู่และเป็นการเผยแพร่งานศิลปะ วัฒนธรรมผ่านทางผลิตภัณฑ์รวมถึงยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวได้ในอีกทางหนึ่ง

เนื่องด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาของชุมชนโดยนำวิถีชีวิต ภูมิปัญญาในท้องถิ่นวัฒนธรรมมาเป็นข้อมูลและแรงบันดาลใจในการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สู่การออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อเผยแพร่งานออกแบบสร้างสรรค์สู่ชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดสงขลาและสื่อที่เกี่ยวข้อง ให้คนในชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเก็บข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัย โดยในส่วนของข้อมูลภาคสนามจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสำรวจความพึงพอใจ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์และดำเนินการตามจุดมุ่งหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น ซึ่งจะมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และกำหนดขอบเขตการออกแบบ
2. รวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
3. ขั้นตอนการออกแบบ
4. ขั้นตอนการผลิต
5. ขั้นตอนการนำเสนองาน

โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาและประชากรกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
 - 1.2 ดำเนินการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น

1.3 ศึกษาวิเคราะห์การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง คนในท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์

1.4 ศึกษาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขผลิตภัณฑ์ อ้างอิงจากการสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.5 ศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สู่ชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

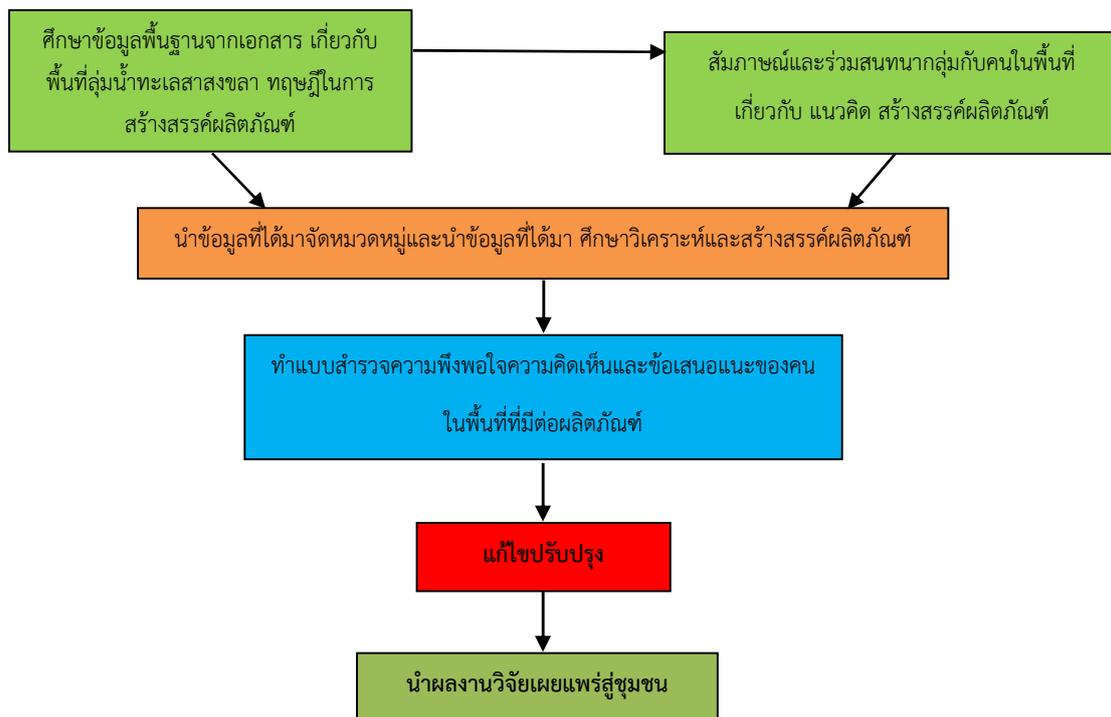
2.1 ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง ซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน
2. พื้นที่ที่วิจัย ในครั้งนี้ใช้พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มชาวบ้านที่ประกอบกิจการด้านผลิตภัณฑ์จากไม้ตาล

3. ด้านผลิตภัณฑ์ การออกแบบและการผลิต ได้ผลิตภัณฑ์จากกระบวนการวิจัย จำนวน 3 ชิ้น

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
ที่มา : ธัชพล ภัทรจริยา

ผลการงานวิจัย

การสร้างสรรคผลิถัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการผลิถัณฑ์ที่มีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต วัฒนธรรม ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยคำนึงถึงรูปลักษณะที่ดูเรียบง่ายสวยงาม และเหมาะสมกับวัสดุที่ใช้ เพื่อนำมาใช้ในกิจวัตรประจำวัน สามารถอยู่ในสถานที่ไหนก็ได้ และเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ในการเลือกสรรงานผลิถัณฑ์ ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวสรุปถึงกระบวนการการออกแบบทั้งหมด โดยเริ่มจากการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ การออกแบบ มาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสมของรูปแบบและคุณสมบัติของผลิถัณฑ์ เพื่อสรุปเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรคผลงาน ขั้นตอนการผลิต รวมถึงการนำเสนอผลงาน โดยแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

- 1.การศึกษาวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และกำหนดขอบเขตการออกแบบ
- 2.รวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
- 3.ขั้นตอนการออกแบบ
- 4.ขั้นตอนการผลิต
- 5.ขั้นตอนการนำเสนองาน

1.การศึกษาและกำหนดขอบเขตการออกแบบผลิถัณฑ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบมาวิเคราะห์โดยลงพื้นที่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาประกอบไปด้วย “โหนด นา ไร่” ซึ่งหมายความว่า ในพื้นที่นั้นมีต้นตาลโตขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นส่วนมาก ในไร่นาของชุมชน จากการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามของคนในชุมชน พอสรุปได้ว่า วัสดุที่สามารถมาออกแบบผลิถัณฑ์ได้ ควรนำไม้จากต้นตาลมาสร้างผลิถัณฑ์นอกเหนือจากการเก็บผลผลิตจากลูกตาลและน้ำตาลกล่าวคือ เมื่อต้นตาลสูงจนไม่สามารถเก็บผลผลิตได้นั้น ก็จะทำให้โคนหรือปล่อยัว ซึ่งไม้ที่เหลือส่วนใหญ่จะนำไปเผาทำ ในกาวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงนำไม้ตาลมาศึกษาผ่านทางการศึกษาข้อมูลคุณสมบัติเด่นและจุดด้อยของไม้ตาล ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์ตามความเหมาะสมในรูปแบบผลิถัณฑ์ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นแบ่งได้ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์จากคุณสมบัติของต้นตาล

ต้นตาลเป็นไม้พื้นเมืองของทางภาคใต้ ทั้งนี้ต้นตาลมีลักษณะลำต้นตาลโตเป็นพืชลำต้นเดี่ยว (Single Stem) เป็นพืชมที่มีลำต้นจากพื้นดินเพียงต้นเดียวไม่มีหน่อ ลำต้นมีขนาดใหญ่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 ½ ฟุต ลำต้นตรงกลมผิวดำเกรียมเป็นเส้นแข็งเหนียว ไม้หักง่ายเนื้อแข็งอยู่ภายนอกแล้วค่อย ๆ อ่อนเข้าสู่ภายในลำต้นเป็นพันธุ์ไม้ที่เจริญภายในส่วนที่งอกเติบโตอยู่ภายในลำต้นตาลเป็นพันธุ์ปาล์มที่มีลักษณะลำต้นสูงชะลูดลำต้นมีความสูงโดยปกติ 18 – 25 เมตร (บางต้นอาจสูงถึง 30 เมตร) ลำต้นตรงหรือโค้งเล็กน้อย โคนต้นอวบใหญ่วัดโดยรอบได้ประมาณ 1 เมตร เมื่อวัดที่ความสูงจากพื้นดินตั้งแต่ความสูงประมาณ 4 เมตร ลำต้นจะเริ่มเรียวยาวและวัดโดยรอบได้ประมาณ 40 เซนติเมตร ที่ระยะความสูงประมาณ 10 เมตร นับจากพื้นดินลำต้นจะเริ่มขยายออกใหม่จนวัดได้โดยรอบได้ประมาณ 50 เซนติเมตร และคงขนาดนี้ไปจนถึงยอด เปลือกลำต้นขรุขระและมีสีซีดๆ เป็นนวงซ้อน ๆ กัน ลำต้นจะมีใบที่บริเวณเกือบถึงยอดใบลักษณะใบตาลว่ามีลักษณะยาวใหญ่ เป็นรูปพัด (Flobellate หรือ Fan Leaf หรือ Palmate Leaf) ใบจะมีใบย่อย เรียกว่า Segment ซึ่งจะแตกออกจากจุดๆ เดียวกันที่ปลายก้านใบ ตามขอบทางจะมีหนามพู่สีดำติดอยู่ ยอดตาลประกอบด้วย ใบตาลประมาณ 25 – 40 ใบ ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุตาล ใบมีสีเขียวเข้มเป็นรูปวงกลม รัศมีประมาณ 4 เมตร ถ้าต้นตาลต้นใดไม้ได้ใช้ใบเป็นประโยชน์ปล่อยัวไปทิ้งไว้จนกระทั่งใบแก่มีสีน้ำตาลอ่อน และจะห้อยแนบลำต้น คลุมบริเวณยอดตาลเป็นรัศมีครึ่งวงกลม ความกว้างของใบวัดได้ 50 – 70 เซนติเมตร ใบแต่ละใบอายุไม่เกิน 3 ปี ตาลโตต้นหนึ่งๆ สามารถให้ใบตาลได้ 12 – 15 ใบ ต่อปี ส่วนที่เป็นทางตาลบางที่อาจยาวถึง 2 เมตร ทางตาลนี้จะหนาโค้ง (http://www.phetchaburi.doae.go.th/tan_phet/tan2.htm)

ในการออกแบบผลิถัณฑ์ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ลำต้น ก้านตาล และใบตาล มาประกอบเป็นงาน โดยคุณสมบัติของต้นตาลนั้นไม่มีแกนกลางมีแต่บริเวณรอบต้นที่มีความแข็งแรง ไม้ตาลเป็นไม้ที่มีความสวยงามผิวสีน้ำตาลมีเส้นลายสีขาวและดำ ใบตาลเมื่อผ่านการตัดและตากแดดตากลมจะมีสีเขียวน้ำตาลอ่อน ข้อจำกัดของไม้ตาลจึงไม่สามารถทำเป็นผลิถัณฑ์ที่ชิ้นใหญ่ ต้องผ่านการกรีดเป็นแผ่นมีความหนาประมาณครึ่งนิ้วกว้างประมาณ 2-3 นิ้ว ดังนั้นการสร้างผลิถัณฑ์จากไม้ตาลจึงมีข้อจำกัดในการทำชิ้นงานที่มีขนาดใหญ่

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ไม้ตาล

การวิเคราะห์ไม้ตาล	ผลการวิเคราะห์
ลำต้น	เนื้อไม้มีลักษณะสีน้ำตาลมีเสี้ยนโดยรอบ ปลายไม้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ข้อดี มีลายไม้ที่สวยงาม, ไม้ไม่แข็งจนเกินไปและไม่อ่อนจนเกินไป ข้อเสีย ไม้มีขนาดเล็กเนื่องจากแก่นอ่อน ทำให้ส่วนบริเวณที่มีความแข็งแรงมีพื้นที่น้อย และเมื่อเข้าเครื่องขัดเศษจะเป็นฝุ่นผง
ใบตาล	ใบตาลมีคุณลักษณะเรียวยาว มีความเหนียวทน ข้อดี ความเหนียวของใบตาลสามารถมาสานและสีของใบตาลนั้นเมื่อถึงจุดตรงตัวจะ ให้สีเหลืองอ่อน ข้อเสีย ถ้าความชื้นในอากาศมีสูงจะทำให้เกิดราและเกิดจุดดำทำให้ดูไม่สวยงาม

2. รวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์นักวิจัย ได้เลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในออกแบบและผลิตภัณฑ์ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้น จากการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามข้อมูลผลิตภัณฑ์ ปรากฏว่า ทางวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีความสนใจ ต้องการโคมไฟจากไม้ตาลเนื่องจากข้อจำกัดในด้านอุปกรณ์การทำงานของชุมชน โดยในงานวิจัยนี้ได้เลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โหนดศิลป์เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ โดยนางงานที่มีอยู่แล้วมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการเป็นไปได้ ในการสร้างงานขึ้นมาใหม่เพื่อเป็นต้นแบบในการออกแบบ ซึ่งในงานวิจัยนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโหนดศิลป์ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบทำแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการตลาดของกลุ่มลูกค้า ทำให้ผลิตภัณฑ์โคมไฟจึงมีลักษณะเฉพาะนำลวดลายที่มีอยู่ในพื้นที่เมืองเก่าสงขลามาออกแบบและผลิตเป็นโคมไฟที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้อย่างชัดเจน

3. ขั้นตอนการออกแบบ

ในการวิเคราะห์ผลงานที่นักวิจัยได้ออกแบบจากข้อมูลและแรงบันดาลใจจากผลงานในอดีตเพื่อพัฒนาและศึกษาความหน้าจะเป็นในการสร้างสรรค์โคมไฟ โดยในครั้งนี้นักวิจัยได้หาข้อมูลและแรงบันดาลใจและกำหนดข้อสรุป ดังนี้

ในวิจัยนี้ได้นำข้อมูลและแรงบันดาลใจจากย่านพื้นที่เมืองเก่าสงขลา ซึ่งตั้งอยู่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่าง ซึ่งเป็นเมืองการค้าตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน โดยย่านการค้านั้นมีประวัติศาสตร์และด้านสถาปัตยกรรมที่หลากหลายเช่น สถาปัตยกรรมแบบจีน สถาปัตยกรรมแบบชิโนยูโรเปียน เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์โคมไฟที่ได้จากข้อมูลและแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่าสงขลานั้นเกิดจากแนวคิดการเก็บข้อมูลของชุมชนที่ต้องการมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึกของสงขลาโดยเป็นวัสดุจากธรรมชาติ

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านย่านเมืองเก่าสกล

รายละเอียด	รูปอาคาร
บริเวณถนนนางงามซึ่งเป็นถนนที่เป็นย่านการค้าในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน อาคารสถาปัตยกรรมที่พบจะ อาคารแบบจีนพาณิชย์	
อาคารพาณิชย์แบบจีนชั้นเดียว ซึ่งเอกลักษณ์คือยังคงใช้วัสดุพื้นถิ่นคือกระเบื้องว่าว ซึ่งปัจจุบันยังมีกลุ่มชุมชนในลุ่มน้ำทะเลสาบสกลฯทำออกจัดจำหน่ายอยู่	
ประตูเมืองสกลฯ เป็นประตูที่เป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญในย่านเมืองเก่าสกลฯ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีน	

ตาราง: อาคารสถาปัตยกรรมในลุ่มน้ำทะเลสาบสกล
ที่มา: ธีพล ภัทรจรียา วันที่ 12 พฤษภาคม 2563

โดยหลังจากเก็บข้อมูลด้านสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่าสกลฯแล้วนั้นได้นำข้อมูลมาสร้างแบบจำลองเพื่อสอบถามความพึงพอใจในกลุ่มต่างดังนี้

ผลสรุปประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์วัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสกลฯ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย

รายการ	จำนวน (N=30คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
1.1 ชาย	15	50
1.2 หญิง	15	50
รวม	30	100

รายการ	จำนวน (N=30คน)	ร้อยละ 100
2. อายุ		
2.1 19 – 30	20	67
2.2 31 – ขึ้นไป	10	33
รวม	30	100
3. การศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	28	94
3.2 ปริญญาโท	2	6
รวม	30	100
4. อาชีพ		
4.1 นักศึกษา	8	27
4.2 รับราชการ	2	7
4.3 ผู้ประกอบการ	3	10
4.4 ผู้บริหาร	2	7
4.5 พนักงานบริษัท	15	50
รวม	30	100

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) เพศ มีเพศชาย ร้อยละ 50 เพศหญิง ร้อยละ 50 2) อายุระหว่าง 19 – 30 ร้อยละ 67 อายุระหว่าง 31 – ขึ้นไป ร้อยละ 33 3) การศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 6 4) อาชีพ นักศึกษา ร้อยละ 27 รับราชการ ร้อยละ 7 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 10 ผู้บริหาร ร้อยละ 7 พนักงานบริษัท ร้อยละ 50

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์วัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รายการ	จำนวน N = 30		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{x}	S.D.	
1. รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟ	3.87	0.51	มาก
2. มีความเหมาะสมในการเลือกใช้วัสดุ	3.75	0.70	มาก
3. ประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์โคมไฟ	3.60	0.83	มาก
4. ความสวยงามของผลิตภัณฑ์โคมไฟ	3.73	0.52	มาก
รวม	3.64	0.69	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์วัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

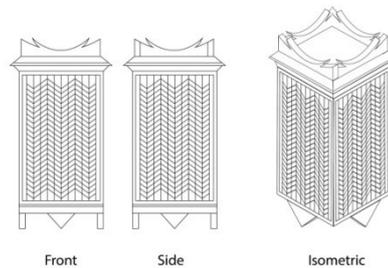

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 แต่เมื่อดูรายละเอียดพบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ โคมไฟ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 รองลงมา มีความเหมาะสมในการเลือกใช้วัสดุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์โคมไฟอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ตามลำดับ

แบบร่างต้นแบบที่ได้รับแรงบันดาลใจจากประตูเมือง
สงขลาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะรูปทรงแบบจีน

แบบร่างที่สมบูรณ์เพื่อเตรียมผลิต

ภาพที่ 2 : แบบร่างโคมไฟจากวัสดุท้องถิ่น
ที่มา : รัชพล ภัทรจรียา วันที่ 5 มกราคม 2564

จากการทำแบบสอบถามของชุมชนและนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่านั้นปรากฏว่า ในแบบร่างที่หนึ่งมีความหน้าจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีแรงบันดาลใจในย่านเมืองเก่าสงขลาและเหมาะสำหรับผลิตขาย

4. ขั้นตอนการผลิต

การผลิตโคมไฟจากต้นตานั้นนักวิจัยได้ทำการทดลองแบบสานต่างเพื่อให้เข้ากับตัวเรือนโคมไฟ โดยทดลองให้วิสาหกิจชุมชนโหนดศิลป์ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นผู้สานใบตาลเพราะมีความชำนาญสูง อีกทั้งรู้ถึงข้อจำกัดของใบตาลได้ดีในการผลิตโคมไฟวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีขั้นตอนการผลิตมีดังนี้

4.1 ขั้นตอนการเลือกไม้ตาล การเลือกไม้ตาลที่แก่เต็มที่เพื่อทำการโค่นต้นตาลโดยชาวบ้านได้ทำการเลือกต้นตาลที่ไม่สามารถขึ้นไปเก็บผลและน้ำตาลได้แล้วทำการโค่นทิ้ง

4.2 ขั้นตอนการวัดขนาดไม้เพื่อตัดแบบเป็นชิ้น และ ขั้นตอนการประกอบโครงสร้าง

4.3 ขั้นตอนการสานลวดลายของใบตาล

4.4 ขั้นตอนการทดสอบแสงสว่างของไฟ

ตารางที่ 5 ภาพลักษณะไม้ตาลและการทดลองลดตายและแสงสว่างของโคมไฟ

ขั้นตอน	ภาพประกอบ
การเลือกจัดการไม้ตาล เนื่องจากไม้ตาลที่ตัดมาและเศษเหลือจากการตัดโดยเฉพาะเปลือกต้นนอกมีลักษณะเป็นทาง ทำให้ต้องปรับพื้นผิวให้มีความเรียบ โดยใช้ใบเลื่อยหรือสว่านเจาะบริเวณโคนใบเก่าและใช้กระดาษทรายขัดเพื่อเอาเส้นใยตาลออกเหลือแต่เนื้อไม้ตาลเพียงอย่างเดียว	
ภาพเปรียบเทียบไม้ตาลที่ยังไม่ขัดเปลือกออกและไม้ที่ขัดเปลือกออกแบบหมดแล้ว	
ภาพการทดสอบแสงสว่างการออกแสงและเงาของลายที่สานเพื่อดูผลกระทบว่าถ้าสว่างเกินไปหรือไม่ ซึ่งมีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ในห้องที่ไม่ต้องการแสงสว่างมากอย่างเช่นห้องนอน	

ภาพที่ 3 : โคมไฟจากไม้ตาลโดยได้รับแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่าสงขลา
ที่มา : รัชพล ภัทรจรียา วันที่ 6 มกราคม 2564

ภาพที่ 4 : โคมไฟจากไม้ตาลโดยได้รับแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่าสงขลา
ที่มา : รัชพล ภัทรจรียา วันที่ 6 มกราคม 2564

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้นสามารถได้รับความร่วมมือจากหลายชุมชนและให้ความสนใจในการทำผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้จากท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยวัสดุในท้องถิ่นนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมากสามารถนำมาสร้างรายได้ให้กับทางชุมชน โครงการวิจัย”การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่นบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ขึ้นกว่าเดิมเนื่องจากกลุ่มชาวบ้านยังขาดการออกแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและแนวทางในการออกแบบ โดยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆรวบรวมรูปภาพ ที่น่าสนใจนำมาวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่สามารถทำได้โดยเพิ่มมูลค่าของตัววัสดุท้องถิ่น โดยทางผู้วิจัยได้ลงไปถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนจนทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ไชยรัตน์ ปรานี ที่พบว่า การฟื้นฟูศักยภาพของคนและชุมชนต้องมีเป้าหมายอยู่ที่ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง(ไชยรัตน์ ปรานี 2545,338) และการเผยแพร่ผลงานวิจัยในครั้งนี้ชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ได้ จนเกิดความรักความเข้าใจในบริบทของวัฒนธรรมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดงานวิจัยของ แก้วทะนง สอนสังข์ ที่พบว่า การสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษและการพัฒนาปรับเปลี่ยนโดยความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนและสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้ (แก้วทะนง สอนสังข์.2546)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาที่มีอยู่นำมาสังเคราะห์จนได้บทสรุปที่เหมาะสม แสดงถึงเสน่ห์ของวัสดุและยังสอดคล้องประสานกับการออกแบบให้ดูมีความน่าสนใจ ผู้วิจัยและชุมชนได้เลือกแบบสามารถทำได้จริง และตอบสนองความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโหนดศิลป์ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ที่เป็นชาวบ้านพื้นถิ่นในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ๆจากเดิมเพื่อสร้างรายได้อีกทางหนึ่งจากผลิตภัณฑ์หลักเดิมที่มีอยู่แล้ว

เอกสารอ้างอิง

แก้วทะนง สอนสังข์. (2546). การศึกษางานศิลปหัตถกรรมกระจูดใน จ.นราธิวาส พัทลุง และสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
จรุงศักดิ์ ธรรมรักษ์. ดาลเมืองเพชร. สืบค้น 10 มกราคม 2562, จาก http://www.phetchaburi.doae.go.th/tan_phet/tan2.htm

ไชยรัตน์ ปรานี. (2545). การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.

ตีบุญมี ณิชุมแพ. (2551). วิวัฒนาการเฟอร์นิเจอร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2527). การออกแบบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปรารณาสถาพร.

สถาพร ตีบุญมี ณิชุมแพ และพิชัย สดภิบาล. (2555). วัสดุพื้นถิ่นภาคใต้ที่ใช้ในการผลิตครุภัณฑ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์